

Invloed van btw en inflatie op collectievorming

De hoge btw-tarieven op informatie in elektronisch formaat betekenen een zware aanslag op de aankoopbudgetten voor wetenschappelijke literatuur. De goedkope buitenlandse valuta van dit ogenblik verdoezelen de impact hiervan, maar daar kan snel verandering in komen.

Inleiding

Eindgebruikers – privépersonen, maar ook universiteiten, hogescholen... – betalen in België 6% btw op literatuur die op papier gedrukt wordt, terwijl er op inhoudelijk dezelfde literatuur, maar in elektronisch formaat, 21% btw geheven wordt. Deze problematiek moet gezien worden in het EU-kader: geen enkele EU-lidstaat kan op eigen houtje op de elektronische versie van literatuur een lager (gereduceerd) tarief toepassen dan het normale (standaard) btw-tarief. Daar wringt het schoentje: de EU-werkzaamheden rond een nieuwe btw-richtlijn zitten in het slop. En wie wil overschakelen van de papieren naar de elektronische versie betaalt plots 15% meer voor dezelfde informatie, ironisch genoeg op een meer toekomstgericht formaat. Voor vele universiteitsbibliotheken (en wetenschappelijke bibliotheken in het algemeen) is dat onmogelijk, want de meerprijs van 15% komt bovenop de buitengewoon hoge jaarlijkse inflatie van de tijdschriften (die worden op zich al 6 tot 10% per jaar duurder).

In Europese bibliotheekkringen leeft ook de vrees dat het gereduceerde btw-tarief voor papieren publicaties helemaal verloren gaat, en dat het standaard btw-tarief toegepast wordt op alle vormen waarin in de EU literatuur verhandeld wordt. Dat zou het wetenschappelijk onderzoek een zware slag toebrengen, het onderwijs onder druk plaatsen en de toegang tot het culturele patrimonium weerom verder beperken.

Gehanteerde btw-tarieven

Tabel 1 toont de btw-tarieven die momenteel gehanteerd worden in de lidstaten van de EU. Daaruit blijkt hoe groot de verschillen tussen de lidstaten zijn. Voor literatuur wordt normaliter het standaardtarief betaald, maar voor boeken en tijdschriften op papier wordt een verlaagd btw-tarief gehanteerd, omdat die voorkomen in (de zesde categorie van) een lijst van uitzonderingen (in annex H van de zesde btw-richtlijn, 77/388/EEC). Dezelfde literatuur in elektronisch formaat valt echter onder de noemer 'diensten', en daarvoor wordt het standaardtarief (dus hoogste tarief) gehanteerd.

PATRICK VANOUPLINES is hoofdbibliothecaris aan de Vrije Universiteit Brussel
pvouplin@vub.ac.be



In België worden de volgende btw-tarieven gehanteerd:

- boeken (papier): 6%, maar 21% indien elektronisch;
- dagbladen en wekelijks verschijnende bladen: 0%, maar 21% indien elektronisch;
- tijdschriften (papier): 6%, maar 21% indien elektronisch.

In het Verenigd Koninkrijk is er een uitzondering waardoor het btw-nultarief gehanteerd wordt voor alle literatuur op papier. In Zweden betaalt de publieke, educatieve en gezondheidssector eerst het volledige en vereiste btw-bedrag, ongeacht of het om literatuur op papier of in elektronische vorm gaat, maar de Zweedse Staat betaalt nadien het btw-bedrag terug, op voorwaarde dat een gestaafted terugvordering wordt ingediend.

Bibliotheken, uitgevers en tijdschriften-intermediairs in het nauw

Dat er in nagenoeg alle EU-landen een verlaagd btw-tarief wordt toegepast op literatuur op papier, en niet op dezelfde literatuur in elektronisch formaat, lijkt op het eerste gezicht vreemd. Gaat het hier om een algemeen en weloverwogen regel? Neen, het gaat om een item waarvoor de toepassing van een verlaagd btw-tarief over het hoofd werd gezien. Na vele jaren wordt het dringend tijd dat deze aberratie wordt gecorrigeerd.

Waarom lijden onderzoekers en lezers in het algemeen verlies? Zij, en vooral de bibliotheken en hun instellingen, kunnen zich de meeruitgave (van in België 15%) niet zomaar veroorloven. Elektronische versies zijn trouwens gewoonlijk niet goedkoper dan de papieren versies: vaak geven uitgevers elektronisch toegang tot de recentste vijf

Tabel 1: Overzicht van de btw-tarieven in de EU-lidstaten (juli 2005)

Lidstaat	Normaal	Laag	Super-laag	Parkeer-	Boeken		Dagbladen		Tijdschriften	
	tarief	tarief	tarief	tarief ⁴	p	e ⁵	p	e ⁵	p	e ⁵
België ¹	21	6	-	12	6	21	0/6	21	0/6	21
Cyprus	15	5	-	-	5	15	5	15	5	15
Denemarken	25	-	-	-	25	25	0	25	25	25
Duitsland	16	7	-	-	7	16	7	16	7	16
Estland	18	5	-	-	5	18	5	18	5	18
Finland	22	8 / 17	-	-	8	22	0	22	0	22
Frankrijk	19.6	5.5	2.1	-	5.5	19.6	2.1	19.6	2.1	19.6
Griekenland	18	9	4.5	-	4.5	19	4.5	19	4.5	19
Hongarije	25	5 / 15	-	-	5	25	15	25	15	25
Ierland	21	13.5	4.4	13.5	0	21	13.5	21	13.5	21
Italië	20	10	4	-	4	20	4	20	4	20
Letland	18	5	-	-	5	18	5	18	5	18
Litouwen	18	5 / 9	-	-	5	18	5	18	5	18
Luxemburg	15	6	3	12	3	15	3	15	3	15
Malta	18	5	-	-	5	18	5	18	5	18
Nederland	19	6	-	-	6	19	6	19	6	19
Oostenrijk	20	10	-	12	10	20	10	20	10	20
Polen ²	22	7	3	-	0	22	7	22	0/7	22
Portugal	21	5 / 12	-	-	5	21	5	21	5	21
Slovenië	20	8.5	-	-	8.5	20	8.5	20	8.5	20
Slowakije	19	-	-	-	19	19	19	19	19	19
Spanje	16	7	4	-	4	16	4	16	4	16
Tsjechië	19	5	-	-	5	19	5	19	5	19
Verenigd Koninkrijk	17.5	5	-	-	0	17.5	0	17.5	0	17.5
Zweden ³	25	6 / 12	-	-	6	25	6	25	[ex]/6	25

In de EU is de btw-wetgeving geharmoniseerd, de btw-tarieven zijn dat absoluut niet.

Opmerkingen

¹ België: Nulltarief toegepast op goederen zoals dagbladen en weekbladen van algemene aard (enkel de versie op papier)

² Polen: Nulltarief toegepast op boeken en gespecialiseerde tijdschriften (enkel de versie op papier)

³ [ex] Zweedse uitzondering: diensten met betrekking tot productie (voornamelijk het drukken) van tijdschriften voor verenigingen en leidinggevend, en tijdschriften die uitgegeven zijn door organisaties zonder winstbejag

⁴ Parkeertarief: overgangstarief toegepast in afwachting van de voorgestelde invoering van het eenvoudige btw-stelsel

⁵ Het hogere standaardtarief is overal in de EU toegepast op de elektronische versie van literatuur

Tabel gebaseerd op: VAT Rates applied in the member states of the European Community – Situation at 1st July 2005. European Commission Directorate-General, Taxation and Customs Union, Brussels, DOC/1636/2005 - EN. <http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_2005_en.pdf>

of tien jaargangen, maar uiteindelijk moet er een archief-toegang tot de oudere jaargangen aangeschaft worden wanneer het venster van de vijf of tien recentste jaargangen voorbij de laatste jaargang op papier geschoven is. Een andere mogelijkheid is dat naast de versie op papier de elektronische toegang aangeschaft wordt. Daardoor wordt weliswaar op het geheel 6% btw betaald, maar de uitgevers vragen dan weer een hogere prijs voor de bijkomende elektronische toegang. De budgetten voor de aanschaf van literatuur staan al jarenlang onder druk van de grote prijsstijgingen bij de uitgevers voor zowel tijdschriften als boeken. Met andere woorden: door de jaarlijkse prijsstijging van 6 tot 10% moesten vele bibliotheken al heel wat abonnementen op tijdschriften stopzetten en minder boeken aankopen. De bibliotheekbudgetten kunnen immers niet met 6 tot 10%

keling naar het elektronische formaat moeten hun klanten in België plots 15% meer betalen, een prijsverhoging waarvoor er in de meeste gevallen geen budgettaire compensatie te vinden is. Het resultaat is duidelijk: minder bestelde titels en een daling van de omzet van de uitgevers.

Tijdschriftenintermediairs zullen natuurlijk trachten de pil te verzachten voor hun klanten, mee in hun eigen voordeel. Maar de marges zijn al heel klein, en dus zijn de mogelijkheden beperkt. Anderzijds, als de intermediairs de kans zien om hun klanten door een moeilijk jaar heen te helpen, zullen zij daar veel inspanningen voor doen, (op het eerste gezicht) in het voordeel van hun klanten (maar zeker ook in het eigen voordeel en dat van de uitgevers). Hier zit echter een adder onder het gras. We mogen niet over het

per jaar groeien. Wanneer bibliotheken dan ook nog eens meer moeten betalen om de broodnodige informatie sneller 'binnen te halen' in een modern elektronisch formaat, dan ontstaat er een extra financieel probleem. Onderzoekers en hun bibliotheken buiten de EU lijden niet onder deze aberratie: in de Verenigde Staten bestaat deze discrepantie niet. Integendeel, voor literatuur op papier wordt een relatief lage *sales tax* geheven (verschillend in elke staat, maar meestal in de grootteorde van 10%), terwijl er voor de hele VSA beslist werd om alvast tot 2006 geen *sales tax* te heffen op de elektronische handel, inclusief de elektronische literatuur. Onderzoekers in de EU krijgen het daardoor moeilijker in de concurrentieslag met overzeese wetenschappers. Door dit verschil (in België van 21%) beschikken Amerikaanse collega's over meer wetenschappelijke informatie.

Uitgevers zien met lede ogen de verkoop van tijdschriften en boeken dalen. Ook voor hen betekent het hogere btw-tarief op elektronische literatuur een extra belasting die een directe weerslag heeft op hun verkoopcijfers. Bij de overscha-

hoofd zien dat dit alles leidt tot een vicieuze cirkel. Uitgevers zien hun omzet dalen door de opzegging van abonnementen en de geringere aanschaf van boeken. Om hun omzetcijfers te handhaven (of nog te verbeteren) verhogen zij de prijzen van de tijdschriften. Hierop volgen er nieuwe stopzettingen van abonnementen, en worden er nog minder boeken aangeschaft. Dit leidt tot een crisis in de prijzen voor literatuur en daar moet dringend wat aan gedaan worden.

Btw-tarief en buitenlandse valuta: een sluipend gif

De invloed van het hogere btw-tarief op elektronische literatuur wordt momenteel verdoezeld door de sterke positie van de euro ten opzichte van een aantal buitenlandse valuta, vooral de Amerikaanse dollar (USD) en het Britse pond (GBP). Bekijken we een model dat uitgaat van vrij verregaande veronderstellingen en vereenvoudigingen.

Veronderstellen we dat een wetenschappelijke bibliotheek (denkbeeldige bibliotheek die we hierna 'onze bibliotheek' noemen) jaarlijks een bedrag van 1 miljoen euro besteedt aan literatuur. Dit budget is nagenoeg gelijk gebleven sinds het jaar 2001; het stijgt jaarlijks met 6%, een prijscompensatieregeling die de meeste bibliotheken niet halen. De toename ligt vaak veel lager bij wetenschappelijke instellingen, waar soms niet meer dan de index van de kleinhandelsprijzen wordt gecompenseerd. Verdelen we dit budget over een half miljoen euro dat besteed wordt binnen de EU, en een half miljoen euro dat dient om literatuur aan te schaffen in de Verenigde Staten van Amerika (VSA).

We gaan ervan uit dat er in 2001 nog geen literatuur in elektronisch formaat werd aangeschaft. Vanaf 2002 wordt er jaarlijks voor 50.000 euro meer literatuur in elektronisch formaat aangeschaft, zowel in Europa als in de Verenigde Staten van Amerika. De besteding aan literatuur, in de veronderstelling dat er geen inflatie inwerkt, is dan zoals in *tabel 2*.

De inflatie op literatuur wordt op 7% gesteld, zowel voor literatuur die in de EU wordt aangeschaft, als voor de literatuur die in de VSA wordt gekocht. Aldus stijgt de kostprijs van

Tabel 2: besteding voor literatuur zonder inflatie

Jaar	Literatuur in p-formaat in EU (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in EU (incl. inflatie)	Literatuur in p-formaat in VSA (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in VSA (incl. inflatie)	Totaal
2001	500.000,-	0,-	500.000,-	0,-	1.000.000,-
2002	450.000,-	50.000,-	450.000,-	50.000,-	1.000.000,-
2003	400.000,-	100.000,-	400.000,-	100.000,-	1.000.000,-
2004	350.000,-	150.000,-	350.000,-	150.000,-	1.000.000,-
2005	300.000,-	200.000,-	300.000,-	200.000,-	1.000.000,-

Tabel 3: besteding voor literatuur bij inflatie van 7%

Jaar	Literatuur in p-formaat in EU (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in EU (incl. inflatie)	Literatuur in p-formaat in VSA (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in VSA (incl. inflatie)
2001	500.000,-	0,-	500.000,-	0,-
2002	481.500,-	53.500,-	481.500,-	53.500,-
2003	457.960,-	114.490,-	457.960,-	114.490,-
2004	428.765,-	183.756,-	428.765,-	183.756,-
2005	393.239,-	262.159,-	393.239,-	262.159,-

de literatuur zoals in *tabel 3* vermeld is. In deze tabel is nog geen rekening gehouden met het hogere btw-tarief op literatuur in elektronisch formaat. Om deze invloed in te voeren, voegen we bij de kosten voor deze literatuur ook nog eens 15% toe. Die 15% is 21% btw min 6% btw (voor België). Het resultaat is te vinden in *tabel 4*.

Tabel 4: besteding voor literatuur bij hogere btw-tarief voor elektronisch formaat

Jaar	Literatuur in p-formaat in EU (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in EU (incl. inflatie en btw-verschil)	Literatuur in p-formaat in VSA (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in VSA (incl. inflatie en btw-verschil)
2001	500.000,-	0,-	500.000,-	0,-
2002	481.500,-	61.525,-	481.500,-	61.525,-
2003	457.960,-	131.664,-	457.960,-	131.664,-
2004	428.765,-	211.320,-	428.765,-	211.320,-
2005	393.239,-	301.483,-	393.239,-	301.483,-

Om rekening te houden met de veranderende valutakoersen werden gemiddelde dollarkoersen gebruikt. Om de hiernavolgende berekeningen te vereenvoudigen werden die koersen genormaliseerd naar het jaar 2001. *Tabel 5* geeft de gebruikte cijfers. Voor 2001 tot en met 2004 hebben de gemiddelde koersen betrekking op het hele jaar, terwijl voor 2005 slechts een koers over de periode januari-oktober 2005 wordt gebruikt. Het resultaat van deze veranderende invloed van de USD wordt weergegeven in *tabel 6*.

De totale som die 'onze bibliotheek' aan literatuur uitgeeft is de som van de vier laatste kolommen in de bovenstaande tabel. In *tabel 7* worden de kostprijs voor de literatuur, het budget en het saldo weergegeven. De laatste vier jaar heeft 'onze bibliotheek' dus een positief saldo, dat bijvoorbeeld besteed kan worden aan de aanschaf van boeken (niet aan tijdschriften, omdat dit positieve saldo niet jaarlijks terugkeert). Ondanks de eenvoud van het model en de ruwe veronderstellingen over de verdeling van literatuur over EU en VSA en literatuur in beide formaten, berekenden we hiermee dat 2004 een 'gouden jaar' was waarin

Tabel 5: Valutakoersen

Jaar	USD:koers	USD:koers genormaliseerd
2001	1.117	1.000
2002	1.061	0.950
2003	0.885	0.792
2004	0.805	0.721
2005	0.796	0.713

betekent dat 'onze bibliotheek' voor het eerst in vijf jaar een gedeelte van het reguliere boekenbudget moet spenderen om de abonnementen op lopende tijdschriften voort te zetten. Misschien kan 'onze bibliotheek' in 2006 geen enkel onderzoeksboek meer aankopen. Opzeggingen van tijdschriftenabonnementen moeten voorzien worden tegen 2007 om verdere problemen te voorkomen.

Tabel 6: Invloed van de veranderende USD

Jaar	Literatuur in p-formaat in EU (incl. inflatie)	Literatuur in e-formaat in EU (incl. inflatie en btw-verschil)	Literatuur in p-formaat in VSA (incl. inflatie en invloed dollar)	Literatuur in e-formaat in VSA (incl. inflatie, btw-verschil en invloed dollar)
2001	500.000,-	0,-	500.000,-	0,-
2002	481.500,-	61.525,-	457.360,-	58.440,-
2003	457.960,-	131.664,-	362.842,-	104.317,-
2004	428.765,-	211.320,-	309.003,-	152.294,-
2005	393.239,-	301.483,-	280.231,-	214.844,-

De derde extrapolatie is gelijk aan de tweede, behalve wat betreft het btw-tarief op elektronische literatuur: dat werd verlaagd van 21% naar 6%. We zien dat, ondanks de inflatie en ondanks de flink duurdere Amerikaanse dollar, 'onze bibliotheek' opnieuw een positief saldo overhoudt, wat de mogelijkheid biedt om boeken aan te schaffen van dit resterende budget (opnieuw, voor een bedrag van meer dan 40.000 euro).

De vierde extrapolatie bouwt voort op de derde om na te gaan wat er zou gebeuren indien de USD nog duurder zou worden voor Europeanen: de USD wordt op 1,00 gezet. Het saldo blijft positief voor 'onze bibliotheek'; zij heeft, zonder dat er zich een grote ramp voordoet, een jaar de tijd om preventieve acties te ondernemen voor de toekomst.

Tabel 7: Kostprijs literatuur, budget en saldo

Jaar	Totale kostprijs literatuur	Totaal budget voor literatuur	Saldo
2001	1.000.000,-	1.000.000,-	0,-
2002	1.058.826,-	1.060.000,-	1.174,-
2003	1.056.783,-	1.123.600,-	66.817,-
2004	1.101.382,-	1.191.016,-	89.634,-
2005	1.189.797,-	1.262.477,-	72.680,-

Bij de vijfde extrapolatie duikt een doemscenario op. Dit is de situatie waarbij zich een zeer snelle stijging van de dollarkoers voordoet (zoals in de vierde extrapolatie), maar waarbij het btw-tarief voor elektronische literatuur 21% blijft. Een ramp voltrekt zich. Het negatieve saldo van meer dan 70.000 euro kan niet opgevangen worden. In 'onze universiteit' kan geen enkel boek aangekocht worden. Maar ook de tijdschriftenabonnementen kunnen niet volledig betaald worden. Op het moment van een snelle stijging van de dollarkoers zijn de tijdschriftenabonnementen al enkele maanden verlengd (in september 2005). De verbintenissen met de uitgevers moeten nagekomen worden, en uitgevers voelen de druk van de hoge dollarkoers evenzeer. Maar ook binnen de universiteit kunnen er geen bijkomende budgetten vrijgemaakt worden, omdat elders in de instelling ook rekening gehouden moet worden met hogere kosten wegens de gestegen dollarkoers. Wordt dit het scenario voor het jaar waarin de USD sterk stijgt, misschien al in 2006?

met het overschot veel boeken aangeschaft konden worden. Dat is (toevallig of niet – verder onderzoek moet dit uitwijzen) min of meer in overeenstemming met de aanschaf van literatuur door de Vrije Universiteit Brussel.

Het model kan gebruikt worden om te extrapoleren naar het jaar 2006 (en later). De kostprijs voor de literatuur en het budget voor 'onze bibliotheek' zijn berekend in de veronderstelling dat er niet (veel) méér literatuur van papieren naar elektronisch formaat wordt omgezet. Dat blijkt in de realiteit een verantwoorde keuze te zijn: er komen momenteel niet veel (nieuwe) pakketten van elektronische tijdschriften ter beschikking. Er wordt rekening gehouden met een licht stijgende koers van de Amerikaanse dollar naar 0,880 (gemiddeld, over heel 2006). Terwijl het saldo nog steeds positief is daalt het bijkomende budget voor boeken in grote mate, van 70.000 euro tot minder dan 10.000 euro.

In de tweede extrapolatie stijgt de koers van de USD naar 0,95 (gemiddelde koers over 2006). Een ramp voltrekt zich: het bibliotheekbudget stijgt door de prijscompensatieregeling van 6% met slechts 75.000 euro, terwijl de kostprijs voor literatuur stijgt met 185.000 euro, waardoor er een tekort optreedt van bijna 40.000 euro! Dit tekort kan alleen opgevangen worden door voor een zelfde bedrag minder boeken aan te kopen uit het reguliere boekenbudget. Dit

Een overzicht van de vijf extrapolaties wordt gegeven in tabel 8. Dit (vijfde) scenario speelt zich nu af in de VSA, waar men al enkele jaren aankijkt tegen een duurder wordende euro, en waar bibliotheken steen en been klagen en in vele gevallen hun abonnementenbestand geregeld, zo niet jaar na jaar, drastisch moeten inkrimpen. Zo een scenario zou in Europa een nog veel groter effect hebben omdat Europeanen veel meer Amerikaanse literatuur aankopen dan omgekeerd, en omdat het effect versterkt zou worden door de 21% btw op de fors gestegen uitgeverijprijzen.

Tabel 8: Vijf extrapolaties

	Extrapol. 1	Extrapol. 2	Extrapol. 3	Extrapol. 4	Extrapol. 5
USD	0,88	0,95	0,95	1,00	1,00
btw elektronische literatuur	21%	21%	6%	6%	21%
Totale kost literatuur	1.328.984,-	1.375.568,-	1.297.706,-	1.329.097,-	1.408.842,-
Totaalbudget literatuur	1.338.226,-	1.338.226,-	1.338.226,-	1.338.226,-	1.338.226,-
Saldo	9.242,-	-37.342,-	40.520,-	9.129,-	-70.617,-

We kunnen concluderen dat Europese onderzoeks- en onderwijsinstellingen die jaarlijks een belangrijk bedrag besteden aan tijdschriften die buiten de EU aangeschaft worden, zich het best niet in slaap laten wiegen door de huidige, rustige toestand die gecreëerd wordt door een erg lage dollarkoers. In feite worden deze instellingen verblind: zij zien de invloed van het hogere btw-tarief op elektronische literatuur niet omdat de overschakeling naar de elektronische versie toevallig gepaard gaat met een daling van de waarde van enkele buitenlandse valuta. Noteren we dat voor instellingen die relatief meer literatuur in elektronisch formaat aanschaffen of die relatief meer literatuur aanschaffen buiten de EU, de toestand nog veel extremer kan worden dan wat voor 'onze bibliotheek' geschetst werd. Na de jaren waarin buitenlandse valuta een opwaartse sprong maken kan de situatie alleen nog maar verergeren: dan zullen ook tijdschriften die in de EU geproduceerd worden versneld in prijs stijgen, onder invloed van duurder wordende grondstoffen en diensten.

Wanneer precies de dollarkoers zal stijgen is niet te voorspellen. Misschien is de stijging van de USD die we na de zomer van 2005 kennen, het begin van de ommezwaai, misschien (nog) niet. Dat die ommezwaai er ooit komt is voor alle waarnemers duidelijk. Dit zal een schokeffect veroorzaken, zeker als die stijging binnen een korte tijdsspanne zou gebeuren. Het zou goed zijn als de verlaging van het btw-tarief op elektronische informatie voorafgaat aan of ongeveer samen zou vallen met een stijging van de dollarkoers. Beide factoren zouden elkaar dan hopelijk opheffen, zodat de financiële gevolgen voor de wetenschappelijke instellingen beperkt blijven. Maar de timing binnen de EU ziet er niet goed uit; in het verslag van de vergadering van de Frankfurt Group van 14 december 2004 wordt gemeld: *"Reduced rates of VAT are due to be reviewed in 2007-2008 by the new Commissioner for Taxation and Customs Union, Mr László Kovács. It is important to present evidence to policy makers and politicians showing how current VAT policies act to the detriment of scientific publishing and funding to research."* <http://www.sub.uni-goettingen.de/frankfurtgroup/summary_fg12.rtf> Zie ook 'Consultation on the Recast of the 6th VAT Directive (77/388/EC)' <http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/common/consultations/tax/article_974_en.htm>.

Acties van verenigingen

De Frankfurt Group (<http://www.sub.uni-goettingen.de/frankfurtgroup/>) werd opgericht in mei 2001 en is

een Europees forum voor spelers in de onderwijs- en onderzoeksinformatie. Leden van de Frankfurt Group zijn onder andere vertegenwoordigers van uitgevers en boekverkopers, bibliotheken, informatie- en onderzoekscentra, verenigingen voor

auteursrechten, en tijdschriftenintermediairs. De doelstellingen van de Frankfurt Group rond de btw-problematiek zijn:

- het laagste en overal in de EU gelijke btw-tarief verkrijgen voor gedrukte en elektronische informatie;
- een gelijkwaardig en correct werkerrein voor leveranciers van binnen de EU, maar ook van buiten de EU;
- duidelijke en consistente EU-richtlijnen.

De Frankfurt Group vraagt dat haar leden:

- aandringen bij de regionale en nationale regeringen om de annex H van de btw-richtlijn te bewerken zodat literatuur, zowel gedrukt als elektronisch, in die annex wordt opgenomen,
- de regionale en nationale departementen van onderwijs, wetenschappen, cultuur en belastingen attenderen opdat die de nodige aandacht zouden schenken op momenten dat in de EU de opname ter sprake komt van elektronische informatie (in het kader van onderwijs en onderzoek) in de lijst van categorieën die het gereduceerde btw-tarief aantrekken.

De Frankfurt Group beschrijft in een document van 28 oktober 2003 heel duidelijk waarom de EU zo moeilijk voortgang maakt in deze zaak:

- sommige landen kunnen geen enkele uitbreiding van de annex H toestaan;
 - sommige landen dringen aan op het voortbestaan van hun afwijkingen en uitzonderingen aangaande btw-tarieven;
 - de meeste landen menen dat hun afwijkingen verbonden zijn met lokale problemen met een groot politiek belang en dat ze geen probleem stellen voor het functioneren van de interne markt;
- (http://www.sub.uni-goettingen.de/frankfurtgroup/vat/vatupdate_oct03.pdf).

Uitgevers zelf zijn zich bewust van de btw-problematiek. Tijdens de algemene vergadering van de FEP (Federation of European Publishers) in Dublin op 17 mei 2002 werd een resolutie goedgekeurd die een revisie van annex H van de zesde btw-richtlijn aanpast zodat boeken en tijdschriften, ongeacht of ze gedrukt of in elektronisch formaat verspreid worden, alle onderworpen zouden zijn aan het gereduceerde btw-tarief. Zie <http://www.fep-fee.be/resolution_dublin.htm>.

De 'Association of Learned and Professional Society Publishers' (ALPSP) is de internationale vereniging voor niet-commerciële uitgevers. Ook via haar website (<http://www>.

alpsp.org/default.htm) vertegenwoordigt zij haar sector, verleent zij diensten en geeft informatie en advies over allerlei relevante onderwerpen, waaronder de btw-problematiek. Deze internationale vereniging steunt de Frankfurt Group ten volle in haar werk rond de btw-problematiek.

Andere voordelen van een logischer btw-tarief

In Vlaanderen en in België worden e-government en e-commerce gepromoot. Het betreft diensten die gratis worden aangeboden, zodat de btw-problematiek op het eerste gezicht geen rol speelt. Maar we mogen niet vergeten dat een mentaliteitsverandering in de richting van deze dienstverlening gepaard gaat, zelfs moet gaan, met een verregaande inburgering van telewerken en afstandsleren. Wie werkt of leert van op afstand is uiteraard gebaat bij het ter beschikking hebben van informatie in elektronisch formaat. Er wordt bespaard doordat er minder gependeld moet worden naar of van de werkplek of studieplek. Dit komt ook het milieu ten goede (honderd procent recycleerbare elektronen belasten het milieu weinig). Maar wie thuis elektronische literatuur raadpleegt laat zijn werkgever of onderwijsinstelling een hogere prijs betalen door het hogere btw-tarief.

Conclusie

Verskillende argumenten leiden tot de conclusie dat het btw-tarief op elektronische literatuur zo spoedig mogelijk van het standaardtarief naar een verlaagd tarief moet worden gebracht. Het is duidelijk dat dit binnen de EU niet in een handomdraai kan. Maar de tijd dringt: de geleidelijke overgang naar de (door het btw-tarief) duurdere elektronische vorm van informatie leidde, in een periode dat de Amerikaanse dollar geleidelijk goedkoper werd, tot een situatie waarin bibliotheken grote financiële problemen zullen krijgen bij een stijging van de dollarkoers, en nog grotere problemen wanneer die stijging plots gebeurt.

Deze studie met een koppeling van de btw-problematiek aan de huidige lage dollarkoers levert een sterk argument op om in de volgende btw-richtlijn de elektronische informatie mee op te nemen in de lijst van uitzonderingen. Zo zou zowel het papieren als het elektronische formaat van literatuur onder het verlaagde btw-tarief vallen. Meer druk van de lidstaten op de Europese Commissie kan ervoor zorgen dat



dit sneller gebeurt dan nu wordt gepland.

Daarbij is voor de Europese Unie ook haar concurrentiepositie tegenover de VSA van belang. Als er in de VSA geen sales taxes worden gelegd op de elektronische informatie, dan ook niet in de EU!

SAMENVATTING

De overgang van literatuur naar de elektronische vorm

vindt plaats in een periode dat voor Europeanen de buitenlandse valuta goedkoper worden. Dat lijkt op het eerste gezicht een gelukkige combinatie. Het btw-tarief op de elektronische vorm van overigens identieke informatie is in Europa veel hoger. Goedkopere buitenlandse valuta verdoezelen tegelijkertijd zowel de jaarlijkse prijsstijgingen voor literatuur als de artificieel duurdere elektronische literatuur. Dit kan leiden tot budgetproblemen voor bibliotheken die literatuur aanschaffen in andere munteenheden dan de euro. Met een eenvoudig model wordt aangetoond voor welke problemen bibliotheken binnenkort kunnen staan. Die kunnen al optreden wanneer de buitenlandse valuta niet verder meer dalen. Maar als die valuta opnieuw duurder worden zullen de problemen alleen maar toenemen. Een lager btw-tarief voor de elektronische vorm van literatuur kan het nodige uitstel geven. Maar de inspanningen die vanuit verschillende hoeken geleverd werden, dreigen door de complexiteit van de zaak in het slop te komen, op Belgisch en op Europees niveau.

ABSTRACT

The transition of literature to the electronic format manifests itself at a time when foreign currencies are cheap for Europeans. This might seem a fortunate combination. The VAT rate for the electronic format of identical information is much higher in Europe. Cheaper foreign valuta disguise the annual increase in price for literature and the artificially more expensive electronic literature. Yet, libraries purchasing literature in other currencies than the euro, may encounter budget problems because of this.

A simple model reveals the problems libraries may be confronted with in the near future. Those may manifest themselves as soon as foreign currencies stop decreasing. A rise will immediately enhance the problem. A lower VAT rate for the electronic format of literature might grant a reprieve. But the complexity of the matter makes that efforts get stuck, both at the Belgian and the European level.